

การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

รัชนิกร นันทิกานจนะ*, สิริลาภ วิศาล

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

999 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

Information Literacy of Undergraduate Students Faculty of Liberal Arts

Mahidol University

Ratchaneekorn Nantikanjana*, Sirilab Visan

Faculty of Liberal Arts, Mahidol University

999 Phuttamonthon sai 4 Road, Salaya, Phuttamonthon, Nakhon Pathom 73170

E-mail: ratchaneekorn.nan@mahidol.ac.th

► รับบทความ 27 มิถุนายน 2568 ► แก้ไขบทความ 15 สิงหาคม 2568 ► ตอรับบทความ 11 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2) เพื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตามสาขาวิชา ชั้นปี และประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปีที่ 1 - 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 264 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย อยู่ในระดับสูง 2) การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศจำแนกตามสาขาวิชา ชั้นปี และประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ พบว่า 2.1) จำแนกตามสาขาวิชา ไม่มีความแตกต่าง 2.2) จำแนกตามชั้นปี มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.3) จำแนกตามประสบการณ์ มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบริการของห้องสมุดเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศให้นักศึกษาได้

คำสำคัญ

การรู้สารสนเทศ, นักศึกษาระดับปริญญาตรี, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of information literacy among undergraduate students at the Faculty of Liberal Arts, Mahidol University, and 2) compare their information literacy levels categorized by major, academic year, and experience with information literacy-related courses/training. The sample consisted of 264 undergraduate students from the Faculty of Liberal Arts, Mahidol University,

across academic years 1 to 4, in the academic year 2023. The research findings revealed that: 1) The overall information literacy level of the students was moderate. When considering individual aspects, students demonstrated a high level of information literacy in defining the nature and scope of information and in using information ethically and legally. 2) Comparisons of information literacy based on major, academic year, and experience with information literacy-related courses/training showed that: 2.1) There was no significant difference in information literacy when categorized by major. 2.2) When categorized by academic year, there were statistically significant differences in overall and individual aspects of information literacy at the .05 level. 2.3) When categorized by experience, there were also statistically significant differences in overall and individual aspects of information literacy at the .05 level. The results of this research can serve as a guideline for developing library services to promote information literacy skills among students.

Keywords

Information Literacy, Undergraduate Students, Faculty of Liberal Arts, Mahidol University

บทนำ (Introduction)

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) คือ ความรู้ความสามารถในการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศที่ค้นมาได้ และการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นประเด็นที่บรรณารักษ์และบุคคลในวิชาชีพสารสนเทศให้ความสนใจ และมีการศึกษาวิจัยในประเด็นนี้อย่างกว้างขวาง เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับเรื่อง “การรู้สารสนเทศ” มากกว่าประเทศอื่น ๆ และหลายหน่วยงานมีภารกิจด้านนี้ ซึ่งส่วนมากเป็นสมาคมทางด้านห้องสมุดและสมาคมทางการศึกษา เช่น สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (ALA) สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (ACRL) สมาคมเทคโนโลยีทางการศึกษานานาชาติ (ITEA) สมาคมอุดมศึกษาอเมริกัน (AAHE) และสมาคมด้านสารสนเทศทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (ISTE) โดยมีการยอมรับว่าการรู้สารสนเทศเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (นงเยาว์ เปรมกมลเนตร, 2550) ซึ่งในปัจจุบันจะรวมไปถึงทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) โดยทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) และทักษะการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) จำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อให้เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับงานที่จัดทำ โดยทั้งสองแนวคิดมีความสอดคล้อง และมีความใกล้เคียงกัน (Mahidol HIDEF, 2566) การรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา มีความสำคัญและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยแก้ไขปัญหาการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศเพียงแหล่งเดียว หากนักศึกษาต้องการทำรายงานหรือหาความรู้นอกห้องเรียนจำเป็นต้องใช้ทักษะการรู้สารสนเทศ เช่น การรู้แหล่งสารสนเทศ การเข้าถึงฐานข้อมูล เทคนิคการสืบค้น การใช้คำในการสืบค้น การประเมินสารสนเทศที่ได้จากการสืบค้น ดังจะเห็นได้จากบทความของ เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง (2557) ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญที่สนับสนุนการเรียนการสอนในชั้นเรียน ผลการศึกษา พบว่า วิธีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศมี 2 วิธี คือ การส่งเสริมการรู้สารสนเทศโดยห้องสมุด และการส่งเสริมการรู้สารสนเทศโดยการจัดการเรียนการสอน

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พัฒนาการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของประเทศในยุค Thailand 4.0 โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การวิจัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างเหมาะสม ได้จัดให้มีการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญต่อทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อให้นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของ

โลก อีกทั้ง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (Program-level Learning Outcomes: PLOs) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565) ผู้วิจัยในฐานะบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบปัญหาในการให้บริการการค้นคว้าหาข้อมูลของนักศึกษา โดยที่นักศึกษามักจะจำกัดการค้นหายู่อเพียงแค่ Google จึงเห็นได้ว่านักศึกษาไม่รู้จักฐานข้อมูล และมักประสบปัญหาในการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา โดยเฉพาะข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต นักศึกษาสอบถามแหล่งข้อมูลการเข้าถึงสารสนเทศในแต่ละประเภทต่างกัน ซึ่งไม่สามารถอธิบายขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการค้นคว้าหาข้อมูลได้ ในการให้บริการของห้องสมุดในฐานะบรรณารักษ์จึงเห็นถึงความสำคัญในการวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา ชั้นปี เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสร้างหรือปลูกฝังการรู้สารสนเทศให้เกิดแก่นักศึกษาเพื่อให้เป็นผู้ที่มีทักษะการรู้สารสนเทศได้อย่างแท้จริง ตลอดจนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างมีมาตรฐานเดียวกันจึงมีการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่จะใช้เป็นเครื่องมือประเมินบุคคลว่ามีารรู้สารสนเทศในระดับที่ต่างกัน การกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศของผู้เรียนแต่ละระดับ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีทักษะการรู้สารสนเทศตามมาตรฐาน โดยทักษะการรู้สารสนเทศ เป็นทักษะในการระบุมความต้องการค้นหา วิเคราะห์ และใช้สารสนเทศ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานและการตัดสินใจเป็นทักษะสำคัญในการรู้วิธีการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานด้านการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา ขึ้นมาในปี 2000 โดยได้นำเสนอมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาไว้ 5 มาตรฐาน (เทอดศักดิ์ ไม่เ้าทอง, 2563) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 การกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศและแหล่งที่ผลิตสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานที่ 4 การใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

มาตรฐานที่ 5 การใช้และเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้น การรู้สารสนเทศจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาที่จะสามารถนำสารสนเทศที่มีคุณภาพไปใช้ในการศึกษาเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากปัญหาที่พบและจากประสบการณ์ของบรรณารักษ์ในการให้บริการนักศึกษาต่างสาขาวิชา และต่างชั้นปีมีความต้องการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับให้นำสารสนเทศไปใช้งานในหลักสูตรฯ สาขาวิชาใด อาทิ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย จะสอบถามหรือขอข้อมูลสารสนเทศ ตำราภาษาไทย นวนิยาย วรรณกรรม นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จะสอบถามหรือขอข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับไวยากรณ์ หนังสือคำศัพท์ หรือหนังสือประกอบการทำข้อสอบภาษาอังกฤษ ทำให้การเข้าถึงสารสนเทศของแต่ละสาขาวิชามีความแตกต่างกัน อีกทั้ง ในแต่ละชั้นปีจะสอบถามข้อมูลที่แตกต่างกัน จึงเป็นเหตุผลให้บรรณารักษ์เห็นถึงความสำคัญของการวัดระดับการรู้สารสนเทศ และเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศจำแนกตามสาขาวิชา ชั้นปี และประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และมีความต้องการเพิ่มคุณภาพการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ บริการให้คำแนะนำการสืบค้นข้อมูล บริการตอบคำถามและค้นคว้าการอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งเป็นบริการที่บรรณารักษ์ต้องปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาโดยตรงในการช่วยแนะนำให้นักศึกษาค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ ที่ต้องการให้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้งาน แนะนำการค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังศึกษาวิจัย อำนวยความสะดวกในการยืมทรัพยากรสารสนเทศระหว่างห้องสมุดในสถาบันการศึกษา แนะนำการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในหลากหลายรูปแบบทั้งหนังสือ วารสาร ฐานข้อมูล และผลงานทางวิชาการอื่น ๆ อีกทั้ง ผู้วิจัยยังตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการ

วางแผนการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผ่านการจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการอื่น ๆ ของคณะฯ ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีศักยภาพเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ และมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตามสาขาวิชา ชั้นปี และประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

สมมติฐานการวิจัย

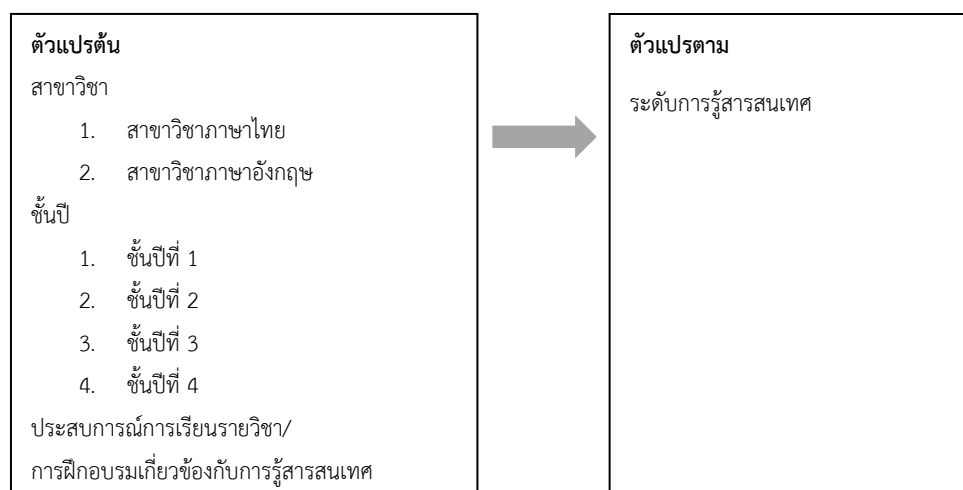
นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ศึกษาต่างสาขาวิชา ต่างชั้นปี และมีประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศต่างกัน จะมีระดับการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน โดยจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ไปรมา เสงี่ยม และคณะ (2561) ที่ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการเปรียบเทียบตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า นักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน และงานวิจัยของ สุพิศ ศิริรัตน์ และคณะ (2555) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผลการเปรียบเทียบชั้นปีมีความแตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปีที่ 1 - 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 619 คน (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปีที่ 1 - 4 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการสุ่มแบบจำแนกตามหลักสูตรฯ สาขาวิชา ได้แก่ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ให้ได้ไม่น้อยกว่าจำนวน 242 คน ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% (Krejcie & Morgan, 1970)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบทดสอบการรู้สารสนเทศนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีขั้นตอนในการเตรียมเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาตัวอย่างแบบทดสอบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจขอบเขต นิยามการรู้สารสนเทศ เนื้อหา และมาตรฐานการรู้สารสนเทศ เพื่อคัดเลือกมาตรฐานการรู้สารสนเทศให้เหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกามีความเหมาะสมกับบริบทการเรียนการสอน และการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อีกทั้ง มาตรฐานดังกล่าว ยังสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการ หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในอนาคตอีกด้วย

2. ดำเนินการสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบทดสอบ ประกอบด้วย สาขาวิชา ชั้นปี ประสบการณ์ในการเรียน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ คำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษา คำถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดแบบเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อคำถามมีเนื้อหาสอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ 5 ด้าน

3. ดำเนินการประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบรรณารักษ์ และด้านการเรียนการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสม สรุปผลได้ว่าข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.00 - (-1.00) แสดงว่า ต่ำตึง จึงปรับลดข้อคำถามจากจำนวน 30 ข้อ เหลือจำนวน 25 ข้อคำถาม

4. ดำเนินการทดสอบเครื่องมือวิจัย โดยการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีการเรียนการสอนใกล้เคียงกับคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลการทดสอบเครื่องมือวิจัย พบว่า ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ในเกณฑ์ไม่เหมาะสมสำหรับการนำไปวิเคราะห์ข้อมูล จึงปรับลดจำนวนข้อคำถามที่มีค่าความยากง่ายพอเหมาะหรือมีคุณภาพดี คือ จำนวน 20 ข้อคำถาม

5. สรุปผลการสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ จัดทำแบบทดสอบในรูปแบบออนไลน์ โดยแบบทดสอบแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบทดสอบ ประกอบด้วย สาขาวิชา ชั้นปี ประสบการณ์ในการเรียน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ คำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษา คำถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดแบบเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อคำถามมีเนื้อหาสอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ จำนวน 4 ข้อ
- 2) ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ จำนวน 4 ข้อ
- 3) ด้านการประเมินสารสนเทศ จำนวน 4 ข้อ
- 4) ด้านการใช้สารสนเทศแก้ปัญหา จำนวน 4 ข้อ
- 5) ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย จำนวน 4 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบทดสอบการรู้สารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในปีการศึกษา 2566 เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม ถึงวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 ผู้เข้าร่วมวิจัยจะทำแบบทดสอบ

การรู้สารสนเทศผ่านการสแกน QR-Code เข้าสู่แบบทดสอบออนไลน์ และได้รับแบบทดสอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 264 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบ

- นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน
- วิเคราะห์การรู้สารสนเทศโดยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและรายมาตรฐาน 5 ด้าน เกณฑ์การแปลผลคะแนนเต็ม 4 คะแนน ระดับการรู้สารสนเทศ ระดับต่ำมาก คือ 0 - 0.80 ระดับต่ำ คือ 0.81 - 1.61 ระดับปานกลาง คือ 1.62 - 2.42 ระดับสูง คือ 2.43 - 3.23 และระดับสูงมาก คือ 3.24 - 4.00
- ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ T-test และ F-test เพื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศแต่ละชั้นปี และประสพการณ์การเรียนรู้/ฝึกอบรมเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ โดยคำนวณช่วงคะแนนแต่ละรายมาตรฐานด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย (Result and Discussion)

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

สถานภาพของ ผู้ตอบ แบบทดสอบ	สาขาวิชาภาษาไทย		รวม	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ		รวม
	มี ประสพการณ์ การเรียนรู้	ไม่มี ประสพการณ์ การเรียนรู้		มี ประสพการณ์ การเรียนรู้	ไม่มี ประสพการณ์ การเรียนรู้	
ชั้นปีที่ 1	17 (12.80)	32 (24.40)	49 (18.60)	8 (6.00)	24 (18.30)	32 (12.10)
ชั้นปีที่ 2	13 (9.80)	16 (12.20)	29 (11.00)	18 (13.50)	20 (15.30)	38 (14.40)
ชั้นปีที่ 3	32 (24.10)	11 (8.40)	43 (16.30)	12 (9.00)	11 (8.40)	23 (8.70)
ชั้นปีที่ 4	19 (14.30)	4 (3.10)	23 (8.70)	14 (10.50)	13 (9.90)	27 (10.20)
รวม	81 (60.90)	63 (48.10)	144 (54.50)	52 (39.10)	68 (51.90)	120 (45.50)

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบทดสอบทั้งหมด จำนวน 264 คน เป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 144 คน (ร้อยละ 54.50) แบ่งเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 49 คน (ร้อยละ 18.60) มีประสพการณ์ จำนวน 17 คน (ร้อยละ 12.80) ไม่มีประสพการณ์ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 24.40) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 29 คน (ร้อยละ 11.00) มีประสพการณ์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.80) ไม่มีประสพการณ์ จำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.20) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 43 คน (ร้อยละ 16.30) มีประสพการณ์ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 24.10) ไม่มีประสพการณ์ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 8.40) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 23 คน (ร้อยละ 8.70) มีประสพการณ์ จำนวน 19 คน (ร้อยละ 14.30) ไม่มีประสพการณ์ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 3.10) และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 120 คน (ร้อยละ 45.50) แบ่งเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 32 คน (ร้อยละ 12.10) มีประสพการณ์ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 6.00) ไม่มีประสพการณ์ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 18.30) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 38 คน (ร้อยละ 14.40)

มีประสบการณ์ จำนวน 18 คน (ร้อยละ 13.50) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 20 คน (ร้อยละ 15.30) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน (ร้อยละ 8.70) มีประสบการณ์ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 9.00) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 8.40) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 27 คน (ร้อยละ 10.20) มีประสบการณ์ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 10.50) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.90)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการรู้สารสนเทศ ดังตารางที่ 2 - 6

ตารางที่ 2 ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรู้สารสนเทศ
มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ	264	4	2.97	0.92	ระดับสูง
มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	264	4	2.14	0.96	ระดับปานกลาง
มาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ	264	4	2.07	0.88	ระดับปานกลาง
มาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศแก้ปัญหา	264	4	1.96	0.98	ระดับปานกลาง
มาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย	264	4	2.66	1.02	ระดับสูง
รวม	264	20	11.80	2.74	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมทั้ง 5 มาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 11.80$) โดยมีระดับการรู้สารสนเทศในระดับสูง 2 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ ($\bar{X} = 2.97$) รองลงมาคือมาตรฐานที่ 5 นักศึกษาสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย ($\bar{X} = 2.66$) และมีระดับการรู้สารสนเทศในระดับปานกลางอีก 3 ด้านตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ ($\bar{X} = 2.14$) มาตรฐานที่ 3 สามารถประเมินสารสนเทศ ($\bar{X} = 2.07$) และมาตรฐานที่ 4 สามารถใช้สารสนเทศแก้ปัญหาได้ ($\bar{X} = 1.96$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดย นิรมล ช่อม (2559) และนิสิตครู มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดย นฤมล ศิริวงษ์ (2561) และยังมีผลการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ โดย รัชนิย ศรีศักดิ์ (2563) แต่มีความแตกต่างของระดับการรู้สารสนเทศระดับมากของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย กาญจนา คำสมบัติ (2562) ซึ่งตรงกันข้ามกับผลรวมของการรู้สารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย 38 แห่ง โดย ไพรมา เสงี่ยมราช และคณะ (2561)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	สาขาวิชา	
		F	Sig.
มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ	แปรปรวนเท่ากัน	0.34	0.56
มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	แปรปรวนเท่ากัน	3.81	0.05
มาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ	แปรปรวนเท่ากัน	0.10	0.75

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	สาขาวิชา	
		F	Sig.
มาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศแก้ปัญหา	แปรปรวนเท่ากัน	0.09	0.76
มาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย	แปรปรวนเท่ากัน	0.03	0.86
รวม	แปรปรวนเท่ากัน	1.14	0.29

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชาไม่แตกต่างกันทั้ง 5 มาตรฐาน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	ชั้นปี			
			SS	MS	F	Sig.
มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	8.543	2.848	3.455	0.017*
	ภายในกลุ่ม	260	214.272	0.824		
	รวม	263	222.814			
มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	12.066	4.022	4.512	0.004*
	ภายในกลุ่ม	260	231.748	0.891		
	รวม	263	243.814			
มาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.891	1.964	2.567	0.055
	ภายในกลุ่ม	260	198.882	0.765		
	รวม	263	204.773			
มาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	3	5.624	1.875	1.974	0.118
	ภายในกลุ่ม	260	246.917	0.95		
	รวม	263	252.542			
มาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย	ระหว่างกลุ่ม	3	30.465	10.155	10.872	0.001*
	ภายในกลุ่ม	260	242.853	0.934		
	รวม	263	273.318			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	144.344	48.115	6.821	0.001*
	ภายในกลุ่ม	260	1,834.016	7.054		
	รวม	263	1,978.36			

*<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาที่ต่างชั้นปีมีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน พบว่านักศึกษามีการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จะมีมาตรฐานการรู้

สารสนเทศสูงกกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพิศ ศิริรัตน์ และคณะ (2555) ที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีที่ 4 และปีที่ 5 มีการรู้สารสนเทศสูงกกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี (ทดสอบเป็นรายคู่ในข้อที่พบความแตกต่าง)

มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ	ชั้นปี	$\bar{x}$	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
			2.741	2.955	3.212	3.060
	ปีที่ 1	2.741		.214	.471*	.319
	ปีที่ 2	2.955			.257	.105
	ปีที่ 3	3.212				.152
	ปีที่ 4	3.060				
มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	ชั้นปี	$\bar{x}$	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
			2.000	1.925	2.258	2.500
	ปีที่ 1	2.000		.075	.258	.500*
	ปีที่ 2	1.925			.332	.575*
	ปีที่ 3	2.258				.242
	ปีที่ 4	2.500				
มาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย	ชั้นปี	$\bar{x}$	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
			2.247	2.537	3.091	2.920
	ปีที่ 1	2.247		.290	.844*	.673*
	ปีที่ 2	2.537			.554*	.383
	ปีที่ 3	3.091				.171
	ปีที่ 4	2.920				
มาตรฐานการรู้สารสนเทศรวมทุกด้าน	ชั้นปี	$\bar{x}$	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
			11.062	11.254	12.682	12.560
	ปีที่ 1	11.062		.192	1.620*	1.498*
	ปีที่ 2	11.254			1.428*	1.306
	ปีที่ 3	12.682				.122
	ปีที่ 4	12.560				

*<.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี (ทดสอบเป็นรายคู่ในข้อที่พบความแตกต่าง) โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) โดยเปรียบเทียบผลของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 พบว่ามีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมสูงกกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 1 และเมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน พบว่า

มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

มาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

สำหรับมาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศแก้ปัญหา เมื่อทดสอบเป็นรายคู่แล้วไม่พบความแตกต่าง

ผลการเปรียบเทียบโดยทดสอบเป็นรายคู่ในข้อที่พบความแตกต่าง พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เมื่อนำมาวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบรายมาตรฐาน พบว่า ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เนื่องมาจากนักศึกษายังไม่มีประสบการณ์ในการเข้าถึง การใช้สารสนเทศ ไม่รู้จักแหล่งสารสนเทศ

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ	มีประสบการณ์ การเรียนรู้		ไม่มีประสบการณ์ การเรียนรู้		t	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ	3.12	0.82	2.82	1.00	2.641	0.014*
มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	2.21	0.98	2.07	0.95	1.198	0.380
มาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ	2.18	0.81	1.95	0.94	2.096	0.258
มาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศแก้ปัญหา	2.02	1.02	1.89	0.94	1.073	0.651
มาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย	2.80	0.96	2.51	1.06	2.356	0.232
รวม	12.34	2.47	11.25	2.90	3.277	0.053

*<.05

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศแตกต่างกันจะมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานเมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ตามมาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ ผลการเปรียบเทียบการมีประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ มีผลต่อความแตกต่างของระดับและมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง โดย ไปรมา เสงี่ยมราช และคณะ (2561) ที่พบว่าประสบการณ์การศึกษาวិชาการรู้สารสนเทศและวิชาที่เกี่ยวข้องไม่มีผลต่อระดับการรู้สารสนเทศ ซึ่งผลการเปรียบเทียบดังกล่าวทำให้เห็นว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีประสบการณ์สามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศได้มากกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์

สรุปผลการวิจัย (Conclusion)

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบทดสอบทั้งหมด จำนวน 264 คน เป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 144 คน (ร้อยละ 54.50) แบ่งเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 49 คน (ร้อยละ 18.60) มีประสบการณ์ จำนวน 17 คน (ร้อยละ 12.80) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 24.40) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 29 คน (ร้อยละ 11.00) มีประสบการณ์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.80) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.20) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 43 คน (ร้อยละ 16.30) มีประสบการณ์ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 24.10) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 8.40) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 23 คน (ร้อยละ 8.70) มีประสบการณ์ จำนวน 19 คน (ร้อยละ 14.30) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 3.10) และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 120 คน (ร้อยละ 45.50) แบ่งเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 32 คน (ร้อยละ 12.10) มีประสบการณ์ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 6.00) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 18.30) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 38 คน (ร้อยละ 14.40) มีประสบการณ์ จำนวน 18 คน (ร้อยละ 13.50) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 20 คน (ร้อยละ 15.30) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน (ร้อยละ 8.70) มีประสบการณ์ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 9.00) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 8.40) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 27 คน (ร้อยละ 10.20) มีประสบการณ์ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 10.50) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.90)

2. ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 11.80 จาก 20 เมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 5 นักศึกษาสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 2.97 และ 2.66 ตามลำดับ และมาตรฐานที่ 2 นักศึกษามีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาสามารถประเมินสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 4 นักศึกษาสามารถใช้สารสนเทศแก้ปัญหาได้ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.14, 2.07 และ 1.96 ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตามตัวแปร 1) สาขาวิชา พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยและสาขาวิชาภาษาอังกฤษมีทักษะการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันทั้ง 5 มาตรฐาน 2) ชั้นปี พบว่า นักศึกษาที่ต่างชั้นปีมีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน พบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย เพื่อให้ทราบว่านักศึกษาที่ต่างปีการศึกษากันคู่ใดมีการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน จึงนำมาทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 มีการรู้สารสนเทศโดยรวมสูงกว่านักศึกษา ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 1 เมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 สำหรับมาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ มาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศแก้ปัญหา เมื่อทดสอบเป็นรายคู่แล้วไม่พบความแตกต่าง 3) ประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ตามมาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศ มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ สำหรับมาตรฐานที่ 2 – 5 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผลการเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ โดยมีค่า Significance > 0.05

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีทักษะการรู้สารสนเทศในแต่ละมาตรฐานแตกต่างกันตามชั้นปี และประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชา/การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ อาจจะเนื่องมาจากนักศึกษาไม่มีประสบการณ์ในการเข้าถึง ไม่รู้จักแหล่งสารสนเทศ หรืออาจจะเนื่องมาจากการที่บรรณารักษ์ให้คำปรึกษาแนะนำการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศให้แก่ นักศึกษารายคนไม่เพียงพอต่อการเพิ่มทักษะการรู้สารสนเทศให้แก่ นักศึกษา อีกทั้ง นักศึกษาชั้นปีที่ 1 อาจจะไม่มีประสบการณ์ในการเข้าใช้ห้องสมุดจึงไม่สามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศได้ จากผลการวิจัยระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้ จึงเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาบริการของห้องสมุดในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ผู้วิจัยในฐานะบรรณารักษ์ของห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จึงเห็นว่าห้องสมุดควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับนักศึกษา เพิ่มการประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารสนเทศ รู้จักวิธีการใช้แหล่งสารสนเทศอย่างห้องสมุดในการสืบค้นข้อมูลหรือการให้บริการต่าง ๆ รวมถึง จัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะการรู้สารสนเทศให้แก่ นักศึกษามากยิ่งขึ้น อาทิ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการรู้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบริการของห้องสมุดเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศให้นักศึกษาได้ โดยจัดการอบรมเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด การใช้สารสนเทศให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาทุกชั้นปี เพื่อเพิ่มทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา เช่น จัดกิจกรรมปฐมนิเทศแก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จัดอบรมเรื่องการรู้ทรัพยากรและบริการของห้องสมุด สาธิตการสืบค้นสารสนเทศ หรือการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการรู้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย เพื่อเสริมทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษาอย่างครบถ้วนทุกมาตรฐาน และเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการใช้สารสนเทศอย่างเหมาะสมกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน
2. ประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการรู้สารสนเทศแก้ปัญหา เช่น กลยุทธ์และเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศ การใช้ตรรกบูลีน การจำกัดผลการสืบค้น การกำหนดคำที่ใช้ในการสืบค้น เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศในด้านดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น อีกทั้ง เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำรายงานประกอบการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ได้
3. นำผลการวิจัยเสนอต่อคณะฯ เพื่อให้เห็นความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนด้านการรู้สารสนเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) ของนักศึกษา เพื่อหาความสอดคล้องในการกำหนดสื่อที่จะใช้เป็นแนวทางพัฒนาการรู้ดิจิทัล และการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษาที่ตรงกับสภาพการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัย ความต้องการ หรืออุปสรรคของนักศึกษาในการรู้สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมแก่นักศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21

รายการอ้างอิง (References)

- กาญจนา คำสมบัติ. (2562). รายงานการวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศและการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). คู่มือนักศึกษา. <https://la.mahidol.ac.th/th/current-students/>
- คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2566). จำนวนนักศึกษาในปีการศึกษาปัจจุบัน. <https://la.mahidol.ac.th/th/education/>
- เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง. (2557). การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 32(1), 120-137. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jiskku/article/view/28063>
- เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง. (2563). ทักษะการรู้สารสนเทศในศตวรรษที่ 21. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงเยาว์ เปรมกมลเนตร. (2550). มาตรฐานการรู้สารสนเทศ : ความจำเป็นสำหรับประเทศไทย. *วารสารห้องสมุด (ฉบับพิเศษ)*, 51(2), 145-150.
- นฤมล ศิริวงษ์. (2561). ทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนิสิตครู มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(42), 71-82.
- นิรมล ชุ่ม. (2559). ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. *วารสารจันทรเกษมสาร*, 22(42), 71-82.
- ไพบรมา เที่ยงราช, ชุตินา สัจจามันท์, และ ทรงพันธ์ เจริมประยงค์. (2561). การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 11(1), 33-47.
- รัชนิยา ศรีศักดิ์. (2563). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. *วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 9, 34-57.
- สุพิศ ศิริรัตน์, ชุตินา สัจจามันท์, และ พวาท พันธุ์เมฆา. (2555). การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว.*, 5(1), 26-38.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Mahidol HIDEF. (2566). *Digital Literacy: ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล*. <https://activity.mahidol.ac.th/hidef>